

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка
Чернігівський державний педагогічний
університет ім. Т. Г. Шевченка
Чернігівська обласна організація
Національної спілки краєзнавців України

**Серія “Історики та
краєзнавці Чернігівщини”
Вип. 16**

ТАМАРА ПАВЛІВНА ДЕМЧЕНКО
(Біобібліографічний показчик)

Чернігів 2010

ББК 91.9:63

Д 31

Тамара Павлівна Демченко: (Біобібліогр. покажч.) /Скл. Л. В. Студьонова, Л. В. Ясновська; Авт. вступ. ст. О. Б. Коваленко; Наук. ред. О. Б. Коваленко; Ред. І. Я. Каганова; Відп. за вип. П. В. Грищенко. – Чернігів, 2010. – 39 с. – (“Історики та краєзнавці Чернігівщини”; Вип.16).

Редакційна колегія серії

“Історики та краєзнавці Чернігівщини”

О. Б. Коваленко (голова), П. В. Грищенко (заступник голови),
І. Я. Каганова (відповідальний секретар), С. Л. Лаєвський,
Д. М. Никоненко, Л. В. Студьонова

Скл.: Л. В. Студьонова, Л. В. Ясновська
Наук. ред.: О. Б. Коваленко
Ред.: І. Я. Каганова
Відп. за вип. П. В. Грищенко
Комп'ютерне макетування: О. В. Дорохова
Ризограф Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка
Тираж

Історик, краєзнавець і педагог Тамара Демченко

Тамара Павлівна Демченко народилась 6 грудня 1948 р. у с. Ведмеже Роменського району Сумської області в родині сільських медиків. Згодом батьки переїхали до райцентру Талалаївка, що в сусідній Чернігівській області. У 1966 р. Тамара Демченко із золотою медаллю закінчила місцеву середню школу і вступила на історичний факультет Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. Навчання у провідному вузі України справило визначальний вплив на формування її світогляду й наукових уподобань. Т.П. Демченко і досі з вдячністю згадує своїх учителів професорів В.О. Маркіну, М.І. Марченка, Л.С. Чіколіні, А.К. Буцика, які прищепили їй навички педагогічної майстерності й дослідницького ремесла, інтерес до вітчизняної та світової культури.

Поруч з Т.П. Демченко на студентській лаві зростали й інші молоді таланти, які згодом голосно заявили про себе у науковій спільноті, – С.І. Білокінь, В.П. Крижанівський, В.М. Волковинський, С.П. Сегеда. У 1971 р. Т.П. Демченко одержала диплом з відзнакою і призначення на посаду вчителя Великобубнівської середньої школи Роменського району Сумської області, де протягом 1971 – 1975 рр. викладала історію та суспільствознавство.

У вересні 1975 р. розпочався новий етап у житті та науково-педагогічній діяльності Т.П. Демченко, пов'язаний з Чернігівським державним педагогічним інститутом ім. Т.Г. Шевченка, в якому вона працювала асистентом, а згодом старшим викладачем кафедри історії СРСР та УРСР. Важливу роль у становленні Т.П. Демченко як вузівського викладача і науковця відіграли у цей час досвідчені колеги доценти К.Г. Устінова й М.С. Чуприна, а також старший науковий співробітник Інституту історії АН УРСР, кандидат історичних наук О.І. Лугова, під керівництвом якої вона підготувала і у 1984 р. захистила кандидатську дисertaцію “Культурно-просвітницька діяльність відділень Російського технічного товариства на Україні в 1870 – 1914 роках”.

Упродовж 1986 – 1988 рр. Т.П. Демченко працювала лектором Чернігівського обкому Компартії України і брала активну участь у громадсько-політичному житті регіону за доби так званої “перебудови”. У 1988 р. вона повернулася до Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т.Г. Шевченка і відновила науково-педагогічну діяльність на кафедрі загальної історії, викладаючи історію міжнародних відносин та світової культури. З червня 1991 р. і досьогодні Т.П. Демченко працює на посаді доцента кафедри історії та археології України Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка і користується цілком заслуженим авторитетом серед колег. Ерудований і вимогливий викладач, вона залюбки ділиться знаннями і досвідом зі студентами. Завдяки її підтримці й піклуванню стали на крило молоді дослідники С.В. Бутко, В.М. Гаврилов, Н.М. Климович, О.В. Оніщенко.

Т.П. Демченко належить близько 200 наукових і науково-популярних праць здебільшого з соціально-політичної історії України і, зокрема, Чернігівщини другої половини ХІХ – початку ХХ ст., а також історичної біографістики. Значну увагу дослідниця приділила діяльності депутатів Державної Думи Російської імперії від Чернігівської губернії. Серед них був і відомий громадський діяч та адвокат І.Л. Шраг – один з улюблених героїв Т.П. Демченко. Видана у 2008 р. ґрунтовна праця “Батько Шраг” підсумувала багаторічні студії авторки, присвячені цій непересічній особистості, яка відіграла видатну роль у вітчизняній історії.

У полі зору Т.П. Демченко повсякчас перебуває історія Української революції 1917 – 1921 рр., трагічні долі її учасників. Цікаві факти наведено, зокрема у книзі «1917 рік на Чернігівщині» (Чернігів, 2003), яку вона підготувала спільно з В.М. Бойком та О.В. Оніщенко. Цілком закономірно Т.П. Демченко як історик і патріот України віддала також данину пам'яті героям Крут.

Т.П. Демченко зробила значний внесок у вивчення історії Голодомору 1932 – 1933 рр. на Чернігівщині. Вона взяла безпосередню участь у збиранні й публікації спогадів сучасників, яким поталанило пережити це страшне лихо, долучилася до діяльності Асоціації дослідників

голодоморів в Україні, заснованої відомими вченими і громадськими діячами. Свої спостереження і висновки щодо цієї гуманітарної катастрофи вона узагальнила у вступній статті до Чернігівського тому “Національної книги пам’яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні” (К., 2008).

Т.П. Демченко належить пріоритет у вивченні історії українського національно-визвольного руху, зокрема, діяльності похідних груп ОУН-УПА на Чернігівщині під час Другої світової війни. Підготовлена дослідницею спільно з С.В. Бутком студія “За Україну, за її волю” (Чернігів, 1992) фактично започаткувала регіональну історіографію цієї контраверсійної проблеми.

Помітне місце в доробку Т.П. Демченко посідають археографічні публікації, передусім джерел особистого походження – листів та мемуарів І.І. Петрункевича, І.Л. Шрага, М.С. Грушевського, Г.О. Лазаревського, В.В. Дубровського та інших громадських діячів, учених і письменників.

Т.П. Демченко повсякчас тримає руку на пульсі сучасної історичної науки. Вона автор численних аналітичних рецензій на праці українських істориків І.Б. Матяш, О.М. Веселової, В.І. Марочка, О.М. Мовчан, В.С. Шандри, О.Д. Бойка, Ю.А. Мицика, В.Ю. Мельниченка, Л. Винара, які в особі Т.П. Демченко знайшли не тільки свого вдумливого читача, але й допитливого співрозмовника.

Біобібліографічний покажчик «Тамара Павлівна Демченко» продовжує серію «Історики та краєзнавці Чернігівщини». Науковий доробок Т.П. Демченко укладений за хронологічним принципом з наданням порядкового номеру кожному запису.

Біобібліографічний покажчик складається з розділів:

- Праці Т.П. Демченко
- Література про Т.П. Демченко

У середині рубрик матеріал розташований за принципом прямої хронології. У межах років – наступним чином: окремі праці, статті із наукових збірників, статті із наукових журналів, рецензії, видання, які були укладені або відредаговані науковцем. Публікації про Т.П. Демченко – у прямій хронології. Добір літературних джерел завершено 1 жовтня 2010 року.

Бібліографічний опис видань здійснено відповідно існуючим державним стандартам та згідно рекомендацій ЦНБ ім. В.І. Вернадського по складанню та оформленню біобібліографічних покажчиків.

Посібник супроводжується допоміжним довідковим апаратом, що складається з «Іменного покажчика» та «Географічного покажчика».

Видання розраховано на науковців, викладачів та учителів, студентів, працівників бібліотек, музеїв, архівів та краєзнавців.

Праці Т. П. Демченко

1980

1. ДО ПИТАННЯ про розвиток освіти на Київщині (Смілянські технічні класи) //Перша Республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства: Тези доп. – К., 1980. – С. 99 – 102.

1981

2. ДІЯЛЬНІСТЬ Київського відділення Російського технічного товариства (1870 – 1914 рр.) //Укр. істор. журнал. – 1981. – № 9. – С. 78 – 81.

1982

3. ДО ІСТОРІЇ підготовки технічних кадрів для цукрової промисловості в дореволюційний час у Росії //Нариси з історії природознавства і техніки. – К., 1982. – Вип. 28. – С. 87 – 92.

4. МЕРЕЖА освітніх закладів, створених на Україні відділеннями Російського технічного товариства //Історичні дослідження. Вітчизняна історія. – К., 1982. – Вип. 8. – С. 99 – 107.

1984

5. КУЛЬТУРНО – просветительская деятельность отделений Русского технического общества на Украине в 1870 – 1914 годы.: Автореф. дис. на соискание ученой степ. канд. истор. наук. – К., 1984. – 24 с.

6. ВВЕДЕНИЕ краеведческого материала в преподавание истории СССР //Пути совершенствования учебно – воспитательного процесса и повышения качества подготовки учителей истории: Тезисы докл. и сообщений Всесоюзной науч. – практ. конф. – Луцк, 1984. – С. 115 – 116.

Співавт.: М.С.Чуприна.

7. ТАЛАЛАЇВКА – Зугдіді: сторінки з історії дружби двох братніх радянських народів //Третя Республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства: Тези доп. – К., 1984. – С. 257 – 258.

1985

8. КУЛЬТУРНО – освітня робота на Чернігівщині в роки першої російської революції //Перша Чернігівська обласна наукова конференція з історичного краєзнавства: Тези доп. – Чернігів, 1985. – С. 74 – 76.

1989

9. ИДЕОЛОГИЧЕСКАЯ борьба и молодежь. – Чернигов, 1989. – 21 с.

10. КОММУНИСТИЧЕСКАЯ нравственность: общечеловеческое и классовое: Метод. реком. к программе курса для системы комсомольской политучебы – Чернигов, 1989. – Ч. 2. – 26 с.

1991

11. Д.М. ПОДДЕРЕГІН: життя та діяльність //Питання вітчизняної та зарубіжної історії. – Чернігів, 1991. – С. 32 – 33.

12. ЧЕРНІГІВЩИНА доби першої російської революції на сторінках часопису “Украинский вестник” //V Всеукраїнська конференція “Розвиток історичного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України”: Тези доп. і повідом. – К.; Кам’янець – Подільський, 1991. – С. 94 – 96.

1992

13. ЗА УКРАЇНУ, за її волю: Короткий нарис боротьби ОУН – УПА за незалежність України: (Другий етап національно-визвольного руху на Україні 30-х – поч. 50-х рр.). – Чернігів, 1992. – 54 с.

Співавт.: С. Бутко.

14. ДЕЯКІ міркування з приводу викладання історії України //Тези доповідей міжвузівської науково – практичної конференції. – Чернігів, 1992. – Ч. 3. – С. 77 – 78.

15. І.Л. ШРАГ і українська культура //Інформаційний бюлетень Комітету науки і культури для зв'язків з українцями за кордоном при АН України. – 1992. – № 2. – С. 70 – 72.

Співавт.: В.І. Онищенко.

16. НОВІ шляхи у розвитку шкільного туризму (на прикладі Чернігівської області) //Туризм: завдання національно – культурного відродження України: Тези доп. та повідом. Всеукр. наук. – практ. конф. – К.; Черкаси, 1992. – С. 210 – 212.

Співавт.: В.І. Онищенко.

17. ІЛЛЯ Шраг і українське відродження //Старий Чернігів (Дод. до газети “Чернігів. відом.”). – 1992. – № 1 (верес.). – С. 5.

Співавт.: В.І. Онищенко.

1993

18. ДО ПИТАННЯ про участь делегатів від Чернігівщини в роботі Першої Державної Думи //Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1993. – Вип. 2. – С. 74 – 79.

Співавт.: В.І. Онищенко.

19. І.Л. ШРАГ – “славний український діяч” //Укр. істор. журнал. – 1993. – № 10. – С. 95 – 102.

Співавт.: Г.М. Курас.

20. ІЛЛЯ Шраг та українська культура //Літ. Чернігів. – 1993. – № 1. – С. 92 – 100.

Співавт.: В.І. Онищенко.

21. ІЛЛЯ Шраг і українське відродження //Старожитності. – 1993. – № 7 – 8. – С. 9.

Співавт.: В.І. Онищенко.

1994

22. З ІСТОРИЇ туристичного клубу “Вогнище” на Чернігівщині //Всеукраїнська науково – практична конференція “Проблеми розвитку туризму в Україні і завдання відновлення історичної пам'яті народу засобами туризму”: Тези доп. і повідом. – К.; Косів, 1994. – С. 30 – 31.

Співавт.: В.І. Онищенко.

23. КРАЄЗНАВЧО – туристична робота в умовах сільської школи //Регіональна науково – практична конференція “Історико – культурна спадщина Середнього Подніпров'я: виявлення і вивчення пам'яток засобами туризму”: Тези доп. і повідом. – К.; Черкаси, 1994. – С. 158 – 160.

Співавт.: В.І. Онищенко.

24. ЗАСТУПНИК Голови Центральної Ради. Наш земляк Микола Шраг: замовчуване ім'я історії //Сіверщина (Чернігів). – 1994. – 17 груд. – С. 2.

Співавт.: Г. Курас.

25. СІЯЧ: [В. Науменко – укр. громад. і освітній діяч. Народ. у Новгороді – Сіверському] //Укр. Слово (Київ). – 1994. – 15 верес. – С. 14.

26. Рец.: “НАРОД, який не знає своєї історії, приречений знову її пережити” //Сіверщина. – 1994. – № 14 (черв.). – С. 2. – Рец. на кн.: Білас І. Репресивно – каральна система в Україні. 1917 – 1953: Суспільно – політичний та історико – правовий аналіз”. В 2- х т. – К.: Либідь; Військо України, 1994. –

Співавт.: С. Бутко.

1995

27. ЗЕМСЬКІ діячі Чернігівщини у боротьбі за впровадження української мови в початковій школі //Література та культура Полісся. – Ніжин, 1995. – Вип. 6. – С. 152 – 160.

Співавт.: В.І.Онищенко.

28. ПЕРЕДМОВА //Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1995. – Вип. 3. – С. 3 – 5.

Співавт.: Л.Е. Раковський.

29. ЧЕРНІГІВСЬКІ депутати у Другій Державній Думі //Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1995. – Вип. 3. – С. 46 – 49.

Співавт.: В.І.Онищенко.

30. ДО ІСТОРІЇ діяльності РУП на Чернігівщині //Сіверян. літопис (Чернігів). – 1995. – № 6. – С. 3 – 7.

Співавт.: В. Шевченко.

31. ДОЛЯ українського генерала [О. Грекова] //Сіверщина. – 1995. – 25 листоп. – С. 2.

32. Тернистий життєвий шлях чернігівця М. Шрага, заступника голови Центральної Ради //Сіверян. літопис. – 1995. – № 1. – С. 8 – 14.

Співавт.: Г. Курас.

33. Рец.: ЦІННЕ дослідження //Сіверщина. – 1995. – 4 листоп. – С. 2. – Рец. на кн.: Марочко В. Українська селянська кооперація. Історико – теоретичний аспект (1861 – 1929 рр.). – К., 1995.

Співавт.: В. Шевченко.

1996

34. ТЕСТУВАННЯ як засіб національного та регіонального виховання //Національні та регіональні традиції в системі навчання та виховання студентів і школярів. – Чернігів, 1996. – С. 28 – 29.

Співавт.: С.В. Бутко.

35. ШТРИХИ до портрета депутата II Державної Думи В.І. Хвоста //Людина, суспільство, культура: Матеріали ювіл. наук. конф., присвяченої 80 – річчю Чернігів. держ. пед. інституту ім. Т.Г. Шевченка. – Чернігів, 1996. – С. 73 – 74.

Співавт.: В.І.Онищенко.

36. “ПРОСВІТА” у Чернігові (1906 – 1911 рр.) //Педагогічні обрії (Чернігів). – 1996. – № 2. – С. 39 – 49.

37. ЮВІЛЕЙ, який мав великий резонанс у Чернігові: [25-річчя фахової та громад. діяльності І.Л. Шрага (1847 – 1919)] //Літ. Чернігів. – 1996. – № 8. – С. 52 – 66.

Співавт.: В. Шевченко.

38. “Я ХОЧУ бути вільним!”: Штрихи до життєпису Євгена Онацького //Сіверян. літопис. – 1996. – № 6. – С. 11 – 15.

1997

39. КУЛЬТУРА рідного краю в XIX – на початку XX ст. – Чернігів, 1997. – 66 с. – (Нариси з історії Чернігівщини. – Вип. 2).

40. ДЕПУТАТИ Першої Державної Думи Росії – посланці чернігівського селянства //Історія та культура Лівобережжя України: Матеріали міжнар. конф. – К.; Ніжин, 1997. – С. 148 – 152.

41. КЕРІВНИК туристського клубу “Вогнище”: (Нарис про І.М. Клейнера) //З історії вітчизняного туризму: Зб. наук. ст. – К., 1997. – С. 154 – 159.

Співавт.: В.І.Онищенко.

42. ДРУГ єврейського народу //Єврейские вести (Київ). – 1997. – № 17 – 18 (сент.). – С. 6.

Співавт.: Г. Курас.

43. ЛИСТИ Михайла Грушевського до Іллі Шрага //Літ. Чернігів. – 1997. – № 10. – С. 82 – 86.

Співавт.: В.І.Онищенко.

44. УКРАЇНСЬКА зірка Іллі Шрага //Просвіта (Чернігів). – 1997. – 13 верес. – С. 2.

Співавт.: В. Шевченко.

45. Укл.: І.Л. ШРАГ: Док. і матеріали /Упоряд. В.М.Шевченко, Т.П.Демченко, В.І.Онищенко. – Чернігів, 1997. – 165 с.

Співавт.: В.І.Онищенко, В.М.Шевченко.

46. Укл.: ЧЕРНІГІВЕЦЬ (І. Шраг) Доля Чернігівської “Просвіти” /Упоряд. і передм. Т. Демченко, В. Онищенко //Просвіта. – 1997. – 1 листоп. – С. 2.

Співавт.: В.І.Онищенко.

1998

47. ЧЕРНІГІВЩИНА на початку ХХ ст. 1900 – 1917 рр. – Чернігів, 1998. – 66 с. – (Нариси з історії Чернігівщини. – Вип. 3).

Співавт.: В.І.Онищенко.

48. ВЧИТЕЛЬКИ земських шкіл Чернігівщини (штрихи до колективного портрету) //Жінки Чернігівщини: історія і сучасність: Матеріали обл. наук. – практ. конф. – Чернігів, 1998. – С. 94 – 96.

Співавт.: В.І.Онищенко.

49. ДО ПИТАННЯ про місце І. Шрага в українському національно – визвольному русі //Література та культура Полісся. – Ніжин, 1998. – Вип. 11. – С. 136 – 138.

Співавт.: В.І.Онищенко.

50. З ІСТОРИЇ боротьби за скасування Емського указу //350 – річчя Української держави Богдана Хмельницького: Матеріали міжнар. наук. конф. – К., 1998. – С. 156 – 160.

Співавт.: В.І.Онищенко.

51. ПЕРЕДМОВА //Гаврилов В. Лантухи вкрадених вір і надій. – Чернігів, 1998. – С. 3 – 4.

52. “ПРОСВІТА” у Чернігові (1906 – 1911 рр.) //Україна і Росія в панорамі століть: Зб. наук. праць на пошану проф. К.М. Ячменіхіна. – Чернігів, 1998. – С. 233 – 241.

Співавт.: В.І.Онищенко.

53. САМОДІЯЛЬНИЙ шкільний туризм у Чернігівській області в 60 – 80-х рр. ХХ ст. //Туристично – краєзнавчі дослідження. – К., 1998. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 258 – 268.

Співавт.: В.І.Онищенко.

54. ДЕРЖАВНІСТЬ: погляд крізь роки //Десн. правда (Чернігів). – 1998. – 19 серп., 20 серп.

Співавт.: М. Коропатник, С. Бутко.

55. З ІСТОРИЇ боротьби за скасування Емського указу //Сіверян. літопис. – 1998. – № 2. – С. 10 – 12.

Співавт.: В.І.Онищенко.

56. ЗРОСТАВ в українській стихії [І. Шраг] //Наш край (Чернігів). – 1998. – 15 серп.

Співавт.: Г. Саєнко.

57. “ХОТІЛОСЯ бути в Чернігові...” (М. Могилянський і Чернігівщина) //Сіверян. літопис. – 1998. – № 6. – С. 96 – 104.

Співавт.: Г.М. Курас

58. Рец.: ЖИТТЯ в іншій формі //Сіверян. літопис. – 1998. – № 4. – С. 125 – 127. – Рец. на кн.: Матяш І. Катерина Грушевська: життєпис, бібліографія, архіви. – К., 1997. – 224 с.

59. Рец.: ПРАЦЯ, співзвучна сьогоденню //Сіверщина. – 1998. – 8 серп. – С. 2. – Рец. на кн.: Дичковська Г. Український націонал-комунізм. – К., 1998. – 35 с.

1999

60. АГРАРНІ рухи на Чернігівщині на сторінках журналу “Украинский вестник” //Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1999. – Вип. IV. – С. 57 – 62.

Співавт.: В.І.Онищенко.

61. ЖИТТЄВИЙ шлях та творчість Любові Яновської //Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка на порозі третього тисячоліття: Матеріали обл. наук. – практ. конф. – Чернігів, 1999. – С. 51 – 56.

Співавт.: В.І.Онищенко.

62. КРАЄЗНАВЧО – екскурсійна робота на Чернігівщині у 20-ті рр. ХХ ст. //Туристично – краєзнавчі дослідження. – К., 1999. – Вип. 2. – С. 638 – 649.

Співавт.: В.І.Онищенко, В.В. Ткаченко, Е.В. Ткаченко.

63. НА ЧОЛІ української парламентської фракції: (До характеристики думської діяльності І. Шрага) //Україна на порозі ХХІ століття: актуальні питання історії: Зб. наук. праць. – К., 1999. – С. 149 – 156.

Співавт.: В.І.Онищенко.

64. ЧЕРНІГІВЩИНА початку ХХ ст. на сторінках української мемуаристики //Історія України: маловідомі імена, події, факти: Зб. ст. – К., 1999. – Вип. 8. – С. 344 – 348.

Співавт.: В.І.Онищенко.

65. ВИБОРИ до I та II Державних Дум Росії на Чернігівщині //Сіверян. літопис. – 1999. – № 3. – С. 117 – 123.

Співавт.: І.В.Рубіс.

2000

66. ГОЛОДОМОР 1932 – 1933 років на Чернігівщині: (До питання про стан вивчення проблеми) //Голод – геноцид 1933 року в Україні: історико – політологічний аналіз соціально – демографічних та морально – психологічних наслідків: Матеріали міжнар. наук. – теоретичної конф. – К.; Нью-Йорк, 2000. – С. 253 – 264.

Співавт.: О.Б. Коваленко.

67. ШКІЛЬНИЙ туризм на Чернігівщині: здобутки й проблеми сьогодення //Туристично – краєзнавчі дослідження. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 58 – 68.

Співавт.: В.І. Онищенко, О.М. Гаврилова.

68. “НАДЗВИЧАЙНО характерна постать” на тлі “досвітньої доби”: (штрихи до життєпису О. Кониського) //Сіверян. літопис. – 2000. – № 6. – С. 93 – 101.

Співавт.: С.Ю. Кулінська.

69. ЧИ ТРЕБА жаліти Героїв Крут? //Просвіта. – 2000. – 10 берез. – С. 2.

70. Рец.: АНАТОМІЯ тоталітаризму //Сіверян. літопис. – 2000. – № 2. – С. 163 – 169. – Рец. на кн.: Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР (1917 – 1941 рр.): Джерелознавче дослідження. – К., 1999. – 446 с.

71. Рец.: ВЛАДИМИР Шкварчук. Голодомор 1932 – 1933 годов на Черниговщине: Из-под грифа «Совершенно секретно» //Укр. істор. журнал. – 2000. – № 6. – С. 131 – 134. – Рец. на кн.: Шкварчук В. Голодомор 1932 – 1933 годов на Черниговщине. – Чернигов, 1999. – 98 с.

72. Рец.: РЕЧНИКИ свободи //Сіверян. літопис. – 2000. – № 3. – С. 167 – 169. – Рец. на кн.: Русначенко А. Розумом і серцем. Українська суспільно – політична думка 1940 – 1980-х років. – К., 1999. – 324 с.

2001

73. ТЕСТИ з історії України: Навч. – метод. посібник. – Чернігів, 2001. – 104 с.

Співавт.: С.Ю. Кулінська.

74. ГРОМАДСЬКА ініціатива у справі заснування учительських семінарій на Чернігівщині на початку ХХ ст. //Три століття гуманітарної та педагогічної освіти в Чернігові: від колегіуму до університету: Зб. матеріалів ювіл. наук. конф., присвяченої 300-

річчю Чернігів. колегіуму і 85-річчю Чернігів. держ. пед. ун – ту ім. Т.Г. Шевченка. – Чернігів, 2001. – С. 67 – 71.

75. “ЧЕРНИГОВСКАЯ земская газета” як джерело до вивчення революційних подій 1917 року на Сумщині //Матеріали Четвертої Сумської обласної наукової історико – краєзнавчої конференції. – Суми, 2001. – С. 220 – 225.

76. “ЗНОВ МОРЕ праці розстилається перед нами...”: Листи С. Єфремова до І. Шрага //Літ. Чернігів. – 2001. – № 17. – С. 69 – 78.

Співавт.: В.І.Онищенко.

77. ОНАЦЬКИЙ Є. Пам’яті Дмитра Ів. Дорошенка /Підгот. до друку та передм. Т.Демченко, Г.Курас //Сіверян. літопис. – 2001. – № 6. – С. 100 – 104.

Співавт.: Г.Курас.

78. Рец.: ДОРОБОК істориків: Спроба рецензії збірника наук. праць членів кафедри історії Національного університету “Києво-Могилянська академія” //Сіверян. літопис. – 2001. – № 1. – С. 116 – 118. – Рец. на кн.: Наукові записки. Історія. – К., 1998. – Т. 3; К., 1999. – Т. 4.

79. Рец.: ТЕРОР голодом //Сіверян. літопис. – 2001. – № 6. – С. 118 – 122. – Рец. на кн.: Веселова О.М., Марочко В.І., Мовчан О.М. Голодомори в Україні: 1921 – 1923, 1932 – 1933, 1946 – 1947: Злочини проти народу – 2-е вид., доп. – К.; Нью – Йорк: Видавництво М.П. Коць, 2000. – 274 с.

2002

80. АВТОБІОГРАФІЯ І. Шрага як джерело вивчення національно – визвольного руху в Україні //Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції: Матеріали наук. – метод. семінару. – Чернігів, 2002. – Вип. 3. – С. 50 – 55.

Співавт.: С.С. Капітова.

81. ГАВРИЛО Одинець в історії України: метаморфози політичного пристосування чи мімікрія наляканої людини? //Література та культура Полісся – Ніжин, 2002. – Вип. 20. – С. 143 – 148.

Співавт.: В.І.Онищенко.

82. ЕПІСТОЛЯРІЙ фонду І. Шрага в Чернігівському історичному музеї ім. В.В. Тарновського як історичне джерело //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2002. – Вип. 3. – С. 115 – 117.

Співавт.: В.І.Онищенко.

83. ПІСЛЯМОВА //Шкварчук В. На казарменому становищі: (Нариси з історії Чернігівщини довоєнних років). – Чернігів, 2002. – С. 223 – 225.

84. СУЧАСНИЙ туризм очима студентів: (за даними соціологічного опитування студентів чернігівських вузів) //Туристично – краєзнавчі дослідження. – К., 2002. – Вип. 4. – С. 172 – 179.

Співавт.: Л.О. Легецька, Л.А. Сердюк.

85. ЛАЗАРЕВСЬКИЙ Г. Чернігів 20 літ тому: Спогади /Підгот. до друку передм. та прим. Т. Демченко, Г. Кураса //Сіверян. літопис. – 2002. – № 6. – С. 123 – 129.

Співавт.: Г. Курас.

86. ЛИСТИ Іллі Шрага до Сергія Єфремова //Літ. Чернігів. – 2002. – № 2. – С. 105 – 117.

Співавт.: В.І.Онищенко.

87. Рец.: ДАР УВАН [Української вільної академії наук] //Сіверян. літопис. – 2002. – № 3. – С. 123 – 125. – Рец. на кн.: Науковий збірник (1945 – 1990 – 1995) /Ред. М. Антонович. – Нью-Йорк, 1999. – 428 с.; Вісті УВАН /Ред. О. Домбровський. – Нью-Йорк, 2000. – 360 с.

Співавт.: С.А. Леп’явко.

88. Рец.: МАЛОРОСІЙСЬКЕ генерал – губернаторство та його керманічі //Сіверян. літопис. – 2002. – № 1. – С. 147 – 149. – Рец. на кн.: Шандра В.С. Малоросійське генерал – губернаторство. 1802 – 1856: функції, структура, архів. – К., 2001. – 356 с.

2003

89. 1917 РІК на Чернігівщині: історико – краєзнавчий нарис. – Чернігів: Сіверян. думка, 2003. – 128 с.

Співавт.: В.М. Бойко, О.В. Онищенко.

90. БАТЬКО і син Шраги //Молода нація: Альманах. – К., 2003. – № 1 (26). – С. 8 – 33.

Співавт.: Г. Курас.

91. І. ШРАГ про М. Костомарова //Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції: Матеріали наук. – метод. семінару. – Чернігів, 2003.– Вип. 4. – С. 108 – 114.

Співавт.: С.С. Капітова.

92. СТОРІНКИ історії //Чернігівщина: (факти, події, постаті) /Авт. кол. Б. Атрощенко та ін. – Чернігів, 2003. – С. 13 – 58.

93. ЧЛЕН Центральної Ради Гаврило Одинець: (Штрихи до політичного портрета) //Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвідомчий зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 205 – 210.

94. ДЕРЖАВОТВОРЧА діяльність І. Шрага за доби Української революції (1917 – 1918 рр.) //Літ. Чернігів. – 2003. – № 1. – С. 101 – 110.

Співавт.: Г. Курас.

95. З ЛІТЕРАТУРНОЇ творчості Василя Дубровського //Літ. Чернігів. – 2003. – № 4. – С. 85 – 90.

Співавт.: Г. Курас.

96. “ЗВИНУВАЧЕННЯ в антикомунізмі “День” не лякають...” //День. – 2003. – 28 листоп. – С. 5.

Лист до ред. газ. з приводу відзначення в Україні роковин Голодомору.

97. “КОЖНА прожита година була страшною”: Голод 1932 – 1933 рр. на Чернігівщині у спогадах очевидців // Сіверян. літопис. – 2003. – № 4. – С. 50 – 96.

98. Рец.: ГОЛОДОВКА: 1932 – 1933 роки на Переяславщині: Свідчення //Укр. істор. журнал. – 2003. – № 5. – С. 156 – 160. – Рец. на кн.: Голодовка: 1932 – 1933 роки на Переяславщині: Свідчення /Упоряд.: Авраменко Ю.В., Гнатюк В.М. – Переяслав – Хмельницький; К.; Нью-Йорк: Вид – во М.П.Коць, 2000. – 445 с.

99. Рец.: НЕВІДОМЕ... про відоме //Сіверян. літопис. – 2003. – № 4. – С. 168 – 170. – Рец. на кн.: Бойко О. Україна у 1985 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. – К., 2002. – 306 с.

Співавт.: С. Павленко.

100. Укл.: ПАМ’ЯТЬ народу неубієнна: Спогади очевидців: (Свідчення про голод 1932 – 1933 рр. на Чернігівщині) /Упоряд. Т. Демченко, Л. Легецька. – Чернігів, 2003. – 100 с.

Співавт.: Л. Легецька.

101. Укл.: РОМАНЬКО А. Розповіді про голод /Упоряд. і передм. Т. Демченко //Сіверщина. – 2003. – 14 листоп. – С. 9.

2004

102. “БАТЬКО Шраг” //Чернігівщина incognita. – Чернігів, 2004. – С. 302 – 309.

Співавт.: Г. Курас.

103. ГОЛОДОМОР 1932 – 1933 років: чернігівський слід //Чернігівщина incognita. – Чернігів, 2004. – С. 102 – 110.

104. КРАЄЗНАВЧА література як джерело до розробки екскурсійно – туристичних маршрутів (на прикладі Чернігівської області) //Туристично – краєзнавчі дослідження. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 238 – 250.

Співавт.: В.І. Онищенко, Л.В. Ясновська.

105. НЕТИПОВА доля Миколи Шрага //Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: Міжвідомчий зб. наук. праць. – К., 2004. – Вип. 12. – С. 389 – 399.

Співавт.: Г. Курас.

106. ПРО КОРИСТЬ від сидіння у в'язниці, Або конспект з історії України: [Факти біографії І.Л.Шрага] //Вища школа: Проблеми, пошуки, тенденції: Матеріали наук. – метод. семінару. – Чернігів, 2004. – Вип. 5. – С. 94 – 101.

Співавт.: С.С. Капітова.

107. “ТЯГНЕ до участі у громадських справах...”: Листи Іллі Шрага до Петра Стебницького //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2004. – Вип. 4. – С. 62 – 70.

Співавт.: В.І. Онищенко.

108. УКРАЇНСЬКИЙ національно – визвольний рух на Чернігівщині //Чернігівщина incognita. – Чернігів, 2004. – С. 121 – 126.

Співавт.: С. Бутко.

109. ЧЕРНІГІВСЬКА “Просвіта” за доби Української революції: рік 1917-й //Наукові праці Кам’янець – Подільського університету. Історичні науки. – Кам’янець – Подільський, 2004. – Том 12. – С. 349 – 360.

Співавт.: С.Ю. Кулінська.

110. МАЛОВІДОМА публікація про Аркадія Казку //Сіверян. літопис. – 2004. – № 5 – 6. – С. 65 – 68.

Співавт.: Г. Курас.

111. ВЕЛИКИЙ друг українського народу: Пам’яті Джеймса Мейса //Чернігів. вісник. – 2004. – 13 трав. – С. 11.

Співавт.: В. Бойко.

112. “У МЕНЕ чиста совість”. Микола Шраг: унікальна доля українського революціонера //День. – 2004. – 24 верес. – С. 9.

113. АРНОЛЬД Марголін та Ілля Шраг: невідома сторінка українсько – єврейських взаємин //Свобода (Нью – Джерсі). – 2004. – 5 лип. – С. 14.

Співавт.: Г. Курас.

114. Рец.: “ПРИЛУЧАЄМОСЬ і ми до Київської Центральної Ради ...” //Сіверян. літопис. – 2004. – № 2 – 3. – С. 94 – 95. – [Рец. на кн.: Український національно – визвольний рух. Березень – листопад 1917 року: Док. і матеріали /Упоряд. В. Верстюк (керівник) та ін. – К., 2003. – 1024 с.].

115. Рец.: ТОМУ ЩО цікаво! //Літ. Чернігів. – 2004. – № 3. – С. 123 – 126. – Рец. на кн.: Україна Incognita /За заг. ред. Л. Івшиної. – 3-тє вид. – К., 2004. – 400 с.; Дві Русі /За заг. ред. Л. Івшиної. – 2-е вид. – К., 2004. – 496 с.

Співавт.: О. Тарасенко.

2005

116. ВІТАЛЬНІ адреси українським послам Першої Державної Думи як історичне джерело до вивчення революції 1905 – 1907 рр. в Україні //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2005. – Вип. 6. – С. 84 – 89.

Співавт.: С.Ю. Кулінська.

117. ВІЧНА тема //Пам’ять народу неубієнна: Голодомор на Чернігівщині 1932 – 1933 рр.: Бібліогр. покажч. /Упоряд. І. Каганова, Л.Студьонова; Ред. П. Грищенко. – Чернігів, 2005. – С. 3 – 11.

118. ДЕПУТАТ II Державної Думи Російської імперії В. Хвіст: нетипова доля українського селянина //Український селянин: Зб. наук. праць. – Черкаси, 2005. – Вип. 9. – С. 38 – 41.

Співавт.: В.І. Онищенко.

119. ДОЛЯ селянського посла В. Хвоста в контексті питання про альтернативний шлях боротьби українського селянства //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2005. – Вип. 28. – С. 72 – 76.

Співавт.: В.І. Онищенко.

120. “ЗЕМСКИЙ сборник Черниговской губернии” //Енциклопедія історії України. – К., 2005. – Т. 3. – С. 354 – 355.

121. ЛИСТИ до М. Коцюбинського як історичне джерело //Біографія М. Коцюбинського в концепції його творчості та епістолярної спадщини: Матеріали наук. – практичної конф., присвяченої 140-річчю від дня народження М.М. Коцюбинського. – Чернігів, 2005. – С. 34 – 38.

122. ПЕДАГОГ і краєзнавець Михайло Чуприна //Михайло Степанович Чуприна (1924 – 2000): Біобібліогр. покажч. /Склад. І. Каганова; Наук. ред. О.Б. Коваленко; Відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2005. – С. 3 – 9. – («Історики та краєзнавці Чернігівщини»; Вип. 4.).

Співавт.: В.О. Євстратов.

123. УКРАЇНСЬКИЙ національно – визвольний рух на Чернігівщині у роки Другої світової війни //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2005. – Вип. 6. – С. 72 – 78.

Співавт.: С.В. Бутко.

124. УКРАЇНСЬКО – польське співробітництво у роки Української революції (на прикладі Чернігова 1917 р.) //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2005. – Вип. 5. – С. 12 – 18.

Співавт.: О. Онищенко.

125. ЧЕРНІГІВСЬКА міська дума у 1905 р. //Сіверян. літопис. – 2005. – № 6. – С. 27 – 35.

126. Рец.: НАДІЙНИЙ дороговказ до істини //Літ. Чернігів. – 2005. – № 1. – С. 182 – 187. – Рец. на кн.: Балабай В.І. На землі Ічнянській. – Ніжин: Аспект – Поліграф, 2004. – 288 с.

127. Рец.: “Я навіть не підозрював, що це буде так страшно...” //Сіверян. літопис. – 2005. – № 1. – С. 141 – 142. – Рец. на кн.: Український голокост. 1932 – 1933: Свідчення тих, хто вижив /Упоряд. Ю. Мицик. – К.: ВД “КМ Академія”, 2003. – 296 с.; Український голокост. 1932 – 1933: Свідчення тих, хто вижив /За ред. Ю. Мицика. – К.: ВД “КМ Академія”, 2004. – Т. 2. – 443 с.

128. Укл.: ПАМ’ЯТЬ народу неубієнна: “Це твій, Ясю, дід”: Старше покоління розповідає молоді про голод 1932 – 1933 рр. /Упоряд.: Т.П. Демченко, Л.О. Легецька, І.Г. Карпова. – Чернігів; Ніжин: Аспект – Поліграф, 2005. – 72 с.

Співавт.: Л.О. Легецька, І.Г. Карпова.

2006

129. ІСТОРІЯ України 1900 – 1939 рр.: Навч. – метод. посібник. – Чернігів, 2006. – 90 с.

Співавт.: О.Я. Рахно.

130. ІСТОРІЯ України ХХ ст.: Навч. – метод. та тестово – тренувальний комплекс. – Чернігів, 2006 – 192 с.

Співавт.: В.М. Гаврилов.

131. ДОКУМЕНТИ Чернігівської міської думи як джерело до вивчення революції 1905 – 1907 рр. //Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Зб. наук. праць. – К., 2006. – Число 13. – Ч. II. – С. 68 – 85.

132. ДРАМА українського відродження: рефлексії сільського інтелігента //Джерела з історії Південної України. – Запоріжжя, 2006. – Т. 9: Мемуари та щоденники, Ч. 2. – С. 22 – 26.

По сторінках спогадів сільського інтелігента Д.Ляха із Запоріжжя.

133. ЗІ СТЕПІВ Оренбурзьких – на Вкраїну: листи Якіма Самотнього до Іллі Шрага //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2006. – Вип. 7. – С. 110 – 118.

Співавт.: С.Ю. Кулінська.

134. ІЛЛЯ Шраг про селян – послів до Державних дум Росії: (До сторіччя заснування української парламентської фракції) //Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції: Матеріали наук. – метод. семінару. – Чернігів, 2006. – Вип. 8. – С. 65 – 72.

Співавт.: С.С. Капітова.

135. ПРОТЕСТ гласних – євреїв //Євреї Левобережної України. Історія і культура: Матеріали III-го Междунар. науч. семинара. – Чернігов, 2006. – С. 63 – 69.

136. ПРОЦЕС “СВУ” крізь призму пропагандистських заходів на Чернігівщині (березень – квітень 1930 р.) //Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідомчий зб. наук. праць. – К., 2006. – Вип. 15. – С. 326 – 338.

Співавт.: Н. Климович.

137. ГЕНОЦИД: [Погляд науковця на монографію „Голод 1932 – 1933 років: причини та наслідки”] //Десн. правда. – 2006. – 23 листоп. – С. 7.

138. ДЕВ’ЯТНАДЦЯТЕ століття в Україні: нове бачення //День. – 2006. – 22 лип. – С. 7.

139. ДО ІСТОРІЇ діяльності Чернігівської міської думи в жовтні 1905 р. //Сіверян. літопис. – 2006. – № 2. – С. 11 – 19.

Співавт.: О.Ф. Тарасенко.

140. КІЛЬКІСНИЙ вимір учасників українського національно – визвольного руху на Чернігівщині на зламі XIX – XX ст. //Українознавство (Київ). – 2006. – № 1. – С. 56 – 60.

141. СПИСОК міліціонерів: епізод з історії революційного протистояння у Чернігові 1905 року //Сіверян. літопис. – 2006. – № 4. – С. 100 – 108.

142. Рец.: ЗА МЕЖАМИ України – з Україною в серці //Сіверян. літопис. – 2006. – № 6. – 108 – 112. – Рец. на кн.: Піскун В. Політичний вибір української еміграції (20-ті роки XX століття). – К.: МП “Леся”, 2006. – 672 с.: іл.

143. Рец.: ЛЮДИНА, яка не захотіла бути островом //Сіверян. літопис. – 2006. – № 5. – С. 130 – 133. – [Рец. на кн.: День і вічність Джеймса Мейса /За заг. ред. Л.Івшиної. – К.: ЗАТ “Українська прес – група”, 2005. – Вид. 1. – 448 с.].

Співавт.: Н. Кравченко.

144. Рец.: УСМІШКА довжиною в життя //Сіверян. літопис. – 2006. – № 3. – С. 88 – 89. – Рец. на кн.: Отт – Скоропадська О. Остання з роду Скоропадських /Пер. з нім. Г.Сварник. – Львів: Літопис, 2004. – 472 с.: іл.

145. Рец.: ШАНДРА В. Генерал – губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. //Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Львів, 2006. – Т. ССLII: Праці Комісії спец. (допоміжних) істор. дисциплін. – С. 783 – 790. – Рец. на кн.: Шандра В. Генерал – губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. – К.: НАН України, 2005. – 427 с.

Співавт.: О. Тарасенко.

146. Укл.: ПАМ’ЯТЬ народу неубієнна: свідчення про голод 1932 – 1933 рр. та голод 1946 – 1947 рр. на Чернігівщині /Упоряд. Т.П. Демченко, Л.О. Легецька, І.Г. Карпова. – Чернігів; Ніжин: Аспект – Поліграф, 2006. – 95 с.

Співавт.: Л.О. Легецька, І.Г. Карпова.

2007

147. БІЛЬШОВИЦЬКИЙ терор в Україні в 20 – 30-ті роки XX ст.: Чернігівщина: Навч. посіб. – Чернігів, 2007. – 38 с.

148. КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ та Голодомор 1932 – 1933 рр. на Чернігівщині: Навч. посіб. – Чернігів, 2007. – 71 с. – (Сер.: «Пам’ять народу неубієнна»).

149. АРХІВНІ джерела про культурно – освітню діяльність відділень Російського технічного товариства в Україні //Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. Зб. наук. праць. – К., 2007. – Число 15. – С. 6 – 15.

150. [ВИСТУП у дискусії “Сталінська репресивно – каральна система”] //Україна – Росія: Діалог історіографій: Матеріали міжнар. наук. конф. – К.; Чернігів: РВК “Десн. правда”, 2007. – С. 230 – 231.

151. ВІТАЛЬНІ адреси українським послам Першої державної думи як історичне джерело вивчення соборницького руху //Україна Соборна: Зб. наук. ст. – К., 2006. – Вип. 4. – Т. 1. – С. 84 – 89.

152. ГРОМАДСЬКА діяльність С. Русової //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. – Чернігів, 2006. – Вип. 39. – С. 59 – 62.

153. А.А.КАРНАБЕД і його роль у вивченні історико – культурних туристичних ресурсів Чернігово – Сіверщини //Туристично – краєзнавчі дослідження. – К., 2007. – Вип. 7. – С. 165 – 178.

Співавт.: Л. Яснівська.

154. ПЕРЕДМОВА //Містечко над Сномом: Зб. ст. і матеріалів. – Ніжин, 2007. – С. 3 – 5.

155. “СЕДНІВ мене заколивав...”: Аркадій Казка про свою батьківщину //Містечко над Сномом: Зб. ст. і матеріалів. – Ніжин, 2007. – С. 192 – 198.

156. УТВОРЕННЯ Чернігівської області та голод 1932 – 1933 рр. //Історія адміністративно – територіального устрою Чернігово – Сіверщини: Матеріали наук. – практ. конф. – Чернігів, 2007. – С. 126 – 130.

157. ЧИ БУВ Ілля Шраг посібником терористів: до питання про ставлення ліберально – демократичної громадськості до боротьби проти самодержавства засобами терору //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2007. – Вип. 36. – С. 136 – 142.

158. ЩО ЧИТАЛА українська інтелігенція, або Список книжок І. Шрага //Вища школа: проблеми, пошуки, тенденції: Матеріали наук. – метод. семінару. – Чернігів, 2007. – Вип. 9. – С. 65 – 72.

Співавт.: С. Капітова.

159. ВИБІР шляху: українська доля Іллі Шрага //Сіверян. літопис. – 2007. – № 4. – С. 3 – 9.

160. НЕБЕЗПЕКА провалу підлоги, або Грудневі баталії у Чернігівській міській думі //Сіверян. літопис. – 2007. – № 1. – С. 60 – 65.

Протистояння Чернігів. губернатора та депутатів міської думи у грудні 1905 р.

161. Рец.: М. ГРУШЕВСЬКИЙ і НТШ: Нове поповнення грушевськіани //Сіверян. літопис. – 2007. – № 5. – С. 171 – 175. – Рец. на кн.: Винар Л. Михайло Грушевський і Наукове товариство ім. Шевченка 1892 - 1934. – Нью – Йорк; Дрогобич; Львів: Укр. істор. товариство, 2006. – 384 с.: іл. – (Сер. «Грушевськініана». – Т. 8).

162. Рец.: ПОРТРЕТ митця на тлі “червоного століття” //Сіверян. літопис. – 2007. – № 4. – С. 153 – 156. – Рец. на кн.: Марочко В.І. Зачарований Десною: Істор. портрет Олександра Довженка. – К.: ВД “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 285 с.: іл.

163. Укл.: ПАМ’ЯТЬ народу неубієнна: Свідчення про Голодомор 1932 – 1933 рр. та голод 1946 – 1947 рр. на Чернігівщині /Упоряд.: Демченко Т.П., Легецька Л.О., Карпова І.Г. – Чернігів: РВК “Деснянська правда”, 2007. – 92 с.

Співавт.: Л.О. Легецька, І.Г. Карпова.

164. Укл.: “ТРОХИ жита про чорний день”: Голод 1946 – 1947 рр. на Чернігівщині у спогадах свідків /Авт. передм. Т.П.Демченко //Літ. Чернігів. – 2007. – № 1. – С. 157 – 163.

165. Ред.: МІСТЕЧКО над Сномом: Зб. ст. і матеріалів /Т.П. Демченко (відп. ред.) та ін. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. – 340 с.: іл.

2008

166. БАТЬКО Шраг. – Чернігів: РВК “Деснян. правда”, 2008. – 264 с.

Рец.: ЛЕГЕЦЬКА Л. Демченко Т.П. Батько Шраг. – Чернігів: РВК „Деснян. правда”, 2008. – 264 с. //Сіверян. літопис. – 2010. – № 1. – С. 127 – 130.

167. “БАТЬКО Шраг” //Чернігівщина incognita /2-е вид., випр. і доп. – Чернігів, 2008. – С. 291 – 297.

Співавт.: Г. Курас.

168. ВШАНУВАННЯ пам’яті жертв Голодомору на Чернігівщині //Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 18. Спец.: “Голод 1932 – 1933 років – геноцид українського народу”. – С. 340 – 348.

169. ГОЛОДОМОР 1932 – 1933 років: чернігівський слід //Чернігівщина incognita /2-е вид., випр. і доп. – Чернігів, 2008. – С. 99 – 107.

170. МАТЕРІАЛИ А.А. Карнабеда як об’єкт історико – краєзнавчого дослідження та джерело розвитку туризму в регіоні //Чернігівські старожитності: Матеріали VII наук. конф.

“Старожитності Чернігово – Сіверської землі в загальноєвропейській культурній спадщині”. – Чернігів, 2008. – Вип. 1. – С. 234 – 241.

Співавт.: Л. Ясновська.

171. МИКОЛА Шраг //Реабілітовані історією: У 27 – ми т.: Чернігівська область /Упоряд. О. Б. Коваленко та ін. – Чернігів, 2008. – Кн. 1. – С. 648 – 656.

172. ПОДВИГ молодих у рецепції Євгена Маланюка //Українська революція 1917 – 1921 рр.: подвиг героїв Крут: Матеріали наук. читань. – К., 2008. – С. 59 – 72.

173. СВІДЧЕННЯ про голод 1946 – 1947 рр. як джерело вивчення повоєнної історії Чернігівщини //Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. – К., 2008. – Вип. 13. Голод 1946 – 1947 рр.: ретроспективний погляд істориків. – С. 161 – 171.

174. УКРАЇНСЬКИЙ національно – визвольний рух на Чернігівщині //Чернігівщина incognita /2-е вид., випр. і доп. – Чернігів, 2008. – С. 118 – 123.

Співавт.: С. Бутко.

175. ЦЕРКВА і священники в умовах Голодомору 1932 – 1933 рр. //Семінаріум: Історія Церкви та церковно – історичної науки /Упоряд. О. Ф. Тарасенко. – Чернігів, 2008. – Вип. 1. – С. 105 – 119.

176. ЧЕРНІГІВСЬКІ депутати в Державних думах Російської імперії (1906 – 1917 рр.) //Скарбниця української культури: Зб. наук. праць. – Чернігів, 2007 – 2008. – Вип. 10. – С. 101 – 107.

177. ВЕЛИКИЙ “тихий” українець [І.Л. Шраг] //Київ. – 2008. – № 5 – 6. – С. 168 – 175.

178. ГАЙДАР В., Гайдар Н. Нехай ніколи не повториться цей урок історії /Підгот. до друку, післямова Демченко Т., Легецька Л. //Сіверян. літопис. – 2008. – № 3. – С. 28 – 37.

Співавт.: Л. Легецька.

179. THE HOLODOMOR 75 years later: The Chernigov Oblast [Інтерв’ю взяв З.Завада] //The Ukrainian Weekly (New – York). – 2008. – 14 December. – Р.3. – (англ. мовою).

180. Рец.: ВЕСЕЛОВА О. З історії створення і діяльності Асоціації дослідників голодоморів в Україні АДГУ //Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 18: Спец.: “Голод 1932 – 1933 років – геноцид українського народу”. – С. 461 – 465. – Рец. на кн.: Веселова О. З історії створення і діяльності Асоціації дослідників голодоморів в Україні (АДГУ) /Відп. ред. Л. Лук’яненко. – К., 2007. – 139 с.

181. Рец.: ГІДНЕ поповнення московської україніани //Сіверян. літопис. – 2008. – № 4. – С. 159 – 163. – Рец. на кн.: Мельниченко В. “На славу нашої преславної України”: (Тарас Шевченко і Осип Бодяньський). – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2008. – 560 с.

182. Рец.: НЕ МОВЧАТИ! //Сіверян. літопис. – 2008. – № 1. – С. 145 – 148. – Рец. на кн.: Веселова О. З історії створення і діяльності Асоціації дослідників голодоморів в Україні (АДГУ) /Відп. ред. Л. Лук’яненко. – К., 2007. – 139 с.

183. Укл.: ГОЛОДОМОР 1932 – 1933 рр. в Україні очима дослідників і свідків: Чернігівщина: Зб. матеріалів /Укл.: С.В. Бутко, В.М. Бойко, Т.П. Демченко. – Чернігів: Сіверщина, 2008. – 160 с.

184. Укл.: НАЦІОНАЛЬНА книга пам’яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні. Чернігівська область /Ред. кол. В.М. Хоменко та ін.; колектив укл. О.Б. Коваленко та ін. – Чернігів: Деснян. правда, 2008. – 1060 с.

2009

185. АКТ злуки Української Народної Республіки і Західно – Української Народної Республік: істор. аспект //Державотворчий потенціал української соборності: до 90-ї річниці проголошення Акта злуки УНР та ЗУНР: Матеріали відеоконф. /Укл.: В.М.Бойко. – Чернігів, 2009. – С. 4 – 5.

186. БІЙ під Крутами: факти проти легенди //Меморіал пам’яті Героїв Крут /Упоряд. Б. Дєдов, С. Бутко, А. Дєдов. – [Чернігів], [2009]. – [С. 7 – 14].

Співавт.: О. Бойко, С. Бутко.

187. “ЄВРОПА” чи “Просвіта”: чи суперечить просвітянська ідея європейському вибору України? //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2009. – Вип. 49. – С. 155.
188. КРУТИ: гідна відповідь нащадків //День. – 2009. – 30 січ. – С. 22.
189. ПОВЕРНЕННЯ до витоків: нарис про краєзнавця Василя Устименка //Краєзнавство (Київ). – 2009. – № 3-4. – С. 127 – 133.
190. Рец.: “А ТИ, МАРКУ, грай...”: роздуми над листами видатних українців //Сіверян. літопис. – 2009. – № 1. – С. 140 – 143. – Рец. на кн.: Чикаленко Є., Стебницький П. Листування. 1901 – 1922 роки /Упоряд.: Н. Миронець, І. Старовойтенко, О. Степченко; Вступ. ст. Н. Миронець, І. Старовойтенко. – К.: Темпора, 2008. – 628 с.: іл.
191. Рец.: СВІТЛО науки і знання //Літ. Чернігів. – 2009. – № 1. – С. 166 – 169. – Рец. на кн.: Мисюра О. О. Кониський Олександр Якович (1836 – 1900 рр.). – Чернігів: Просвіта, 2008. – 200 с.
192. Укл.: ПЕТРУНКЕВИЧ І. На Чернігівщині: Уривки із спогадів громадського діяча /Укл.: В.М. Шевченко, Т.П. Демченко, О.В. Герасименко, Л.В. Студьонова. – Чернігів: Деснян. правда, 2009. – 256 с.

2010

193. „Я МРІЮ написати ще про Дмитра Тася...”: 3 історії нездійсненого задуму Г. Кураса //„Я думав , які теми були б цікаві...”: Праці Григорія Кураса, спогади і матеріали про українського історика. – Чернігів, 2010. – С. 63 – 68.
194. Рец.: ВРОНСЬКА Т.В. Заручники тоталітарного режиму: репресії проти родин „ворогів народу” в Україні (1917 – 1953). – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 486 с. – Бібліограф.: С. 458 – 478 //Сіверян. літопис. – 2010. – № 2-3. – С. 243 – 245. – Рец. на кн.: Вронська Т.В. Заручники тоталітарного режиму: репресії проти родин „ворогів народу” в Україні (1917 – 1953). – К.: Інститут історії України НАН України, 2009. – 486 с.
195. Рец.: „ДУМКИ на завтра”: про минуле і сьогодення //Літ. Чернігів. – 2010. – № 2. – С. 161 – 167. – Рец. на кн.: Устименко В. „Жукля: 3 історії села на Чернігівщині”. – К.: Етнос, 2009. – 608 с.: іл.
196. Рец.: ШЕВЧЕНКО В. Скасування кріпосного права у 1861 році: Спроба нетрадиційного аналізу. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008. – 96 с. //Український селянин: Зб. наук праць. – Черкаси, 2010. – Вип. 12. – С. 341 – 342. – Рец. на кн.: Шевченко В. Скасування кріпосного права у 1861 році: Спроба нетрадиційного аналізу. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008. – 96 с.
197. Укл.: „Я ДУМАВ, які теми були б цікаві...”: Праці Григорія Кураса, спогади і матеріали про українського історика /Укл.: В.М. Бойко, Т.П. Демченко, І.Я. Каганова. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2010. – 80 с.

ЛІТЕРАТУРА ПРО Т. П. ДЕМЧЕНКО

198. ДЕМЧЕНКО Тамара Павлівна //Бібліографічний покажчик наукових праць викладачів [Чернігівського державного педагогічного] інституту (1976 – 1985). – Чернігів, 1986. – С. 95.
199. ДЕМЧЕНКО Тамара Павлівна //Бібліографічний покажчик наукових праць викладачів [Чернігівського державного педагогічного] інституту (1991 – 1996). – Чернігів, 1996. – С. 35 – 36.
200. ДЕМЧЕНКО Тамара Павлівна //Коваленко В.П., Коваленко О.Б., Ясновська Л.В. Кафедра історії та археології України Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Чернігів, 2005. – С. 34.
201. ДЕМЧЕНКО Т. “Ідеї єдності проросли з наших душ” /Інтерв’ю взяв С. Клопот //Десн. правда. – 2005. – 22 січ. – С. 2.; Чернігів. монітор. – 2005. – №1 (лют.). – С. 4 – 5.
202. ДЕМЧЕНКО Тамара Павлівна //Українські історики ХХ століття: Біобібліогр. довід. – К., 2006. – Вип. 2. – Ч. 3. – С. 58 – 59.

203. ДЕМЧЕНКО Тамара Павлівна //Дятлов В.О., Кондратьєв І.В., Ячменіхін К.М. Кафедра всесвітньої історії Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Чернігів, 2007. – С. 27.

204. САПОН В. «Дорогий і рідний батько українського народу...»: [Презентація монографії Т.Демченко «Батько Шраг» у Чернігів. ОУНБ ім.В.Г.Короленка] //Десн. правда. – 2008. – 1 листоп. – С. 11.

205. ІЛЮ Шрага забули незаслужено...: [Презентація монографії Т.Демченко «Батько Шраг» у Чернігів. ОУНБ ім.В.Г.Короленка] //Місто (Чернігів). – 2008. – 6 листоп. – С.2.

206. БУТКО С. Спогади козака: [Презентація у Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка кн. І. Петрункевича „На Чернігівщині: уривки із спогадів громадського діяча”, яку підготували до друку Т.П. Демченко, В.М.Шевченко, О.В. Герасименко, Л.В. Студьонова] //Деснян. правда. – 2009. – 17 груд.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК (Персоналії)

Авраменко Ю.В. 98
Антонович М. 87
Атрощенко Б. 92
Балабай В.І. 126
Білас І. 26
Білокінь С. 70
Бодянський О. 181
Бойко В.М. 89, 111, 183, 185, 197
Бойко О. 99, 186
Бутко С.В. 13, 26, 34, 54, 108, 123, 174, 183, 186, 206
Верстюк В. 114
Веселова О.М. 79, 180, 182
Винар Л. 161
Вронська Т.В. 194
Гаврилов В. 51, 130
Гаврилова О.М. 67
Гайдар В. 178
Гайдар Н. 178
Герасименко О.В. 192, 206
Гнатюк В.М. 98
Греков О. 31
Грищенко П.В. 117, 122
Грушевська К. 58
Грушевський М. 43, 161
Дєдов А. 186
Дєдов Б. 186
Дичковська Г. 59
Довженко О. 162

Домбровський О. 87
Дорошенко Д.І. 77
Дубровський В. 95
Дятлов В.О. 203
Євстратов В.О. 122
Єфремов С. 76, 86
Завада З. 179
Івшина Л. 115, 143
Каганова І. 117, 122, 197
Казка А. 110, 155
Капітова С.С. 80, 91, 106, 134, 159
Карнабед А.А. 153, 170
Карпова І.Г. 128, 146, 160
Клейнер І.М. 41
Климович Н. 136
Клопот С. 201
Коваленко В.П. 200
Коваленко О.Б. 66, 122, 171, 184, 188, 200
Кондратьєв І.В. 203
Кониський О. 68, 191
Коропатник М. 54
Костомаров М. 91
Коцюбинський М. 121
Кравченко М. 143
Кулінська С.Ю. 68, 73, 109, 116, 133
Курас Г.М. 19, 24, 32, 42, 57, 77, 85, 90, 91, 94, 95, 102, 105, 110, 113, 167, 193, 197
Лазаревський Г. 85
Легецька Л.О. 84, 100, 128, 146, 166, 178
Лепявко С.А. 87
Лук'яненко Л. 180, 182
Лях Д. 132
Маланюк Є. 172
Марголін А. 113
Марочко В. 33, 79, 162
Матяш І. 58
Мейс Дж. 111, 143
Мельниченко В. 181
Миронець Н. 190
Мисюра О.О. 191
Мицик Ю. 127
Мовчан О.М. 79
Могілянський М. 57
Науменко В. 25
Одинець Г. 81, 93
Онацький Є. 38, 77
Онищенко В.І. 15 – 18, 20 – 23, 27, 29, 35, 41, 43, 45 – 50, 52, 53, 55, 60 – 64, 67, 76, 81, 82, 86, 104, 107, 118, 119
Онищенко О.В. 89, 124
Отт – Скоропадська О. 144
Павленко С. 99
Петрункевич І. 192, 206
Піскун В. 142

Поддерегін Д.М. 11
Раковський Л.Е. 28
Рахно О.Я. 129
Романько А. 101
Рубіс І.В. 65
Русначенко А. 72
Русова С. 152
Саєнко Г. 56
Самотній Я. 133
Сапон В. 204
Сварник Г. 144
Сердюк Л.А. 84
Старовойтенко І. 190
Стебницький П. 107, 190
Степченко О. 190
Студьонова Л. 117, 192, 206
Тась Д. 193
Тарасенко О.Ф. 115, 139, 145, 175
Ткаченко В.В. 62
Ткаченко Е.В. 62
Устименко В. 189, 195
Хвіст В.І. 35, 118, 119
Хоменко В.М. 184
Чикаленко Є. 190
Чуприна М.С. 6, 122
Шандра В.С. 88, 145
Шевченко В.М. 30, 33, 37, 44, 45, 192, 196, 206
Шевченко Т. 181
Шкварчук В. 71, 83
Шраг І.Л. 15, 17, 19 – 21, 37, 43 – 46, 49, 56, 63, 76, 80, 82, 86, 91, 94, 102, 106, 107, 113, 133, 134, 157 – 159, 166, 167, 177, 192, 193, 205
Шраг М. 24, 32, 105, 112, 171
Шраги 90
Яновська Л. 61
Ясновська Л.В. 104, 153, 170, 200
Ячменіхін К.М. 52, 203

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

с.Жукля Корюківського р-ну 195
Запоріжжя 132
Зугдіді (Грузія) 7
Київщина 1
ст. Крути Ніжинського р-ну 69, 168, 186, 188
Новгород – Сіверський 25
Переяславщина 98
Росія 3
смт. Седнів Чернігівського р-ну 155
СРСР 70
Сумщина 75
Талалаївка 7

Україна 4, 5, 13, 14, 73, 80, 81, 96, 129, 130, 138, 142, 145, 147, 149, 169, 175 – 179, 187,
194
Чернігів 36, 37, 52, 57, 85, 124, 141
Чернігівська обл. 16, 53, 104, 156, 179, 184
Чернігівщина 8, 12, 18, 22, 27, 30, 40, 47, 48, 57, 60, 62, 64 – 67, 71, 74, 83, 89, 97, 100, 108,
123, 136, 140, 146, 147, 148, 164, 168, 173, 174, 183, 192

ЗМІСТ

Історик, краєзнавець і педагог Тамара Демченко.....	3
Праці Т.П.Демченко	7
Література про Т.П. Демченко.....	32
Допоміжні покажчики.....	34
Іменний покажчик.....	34
Географічний покажчик.....	37